

Autistiškų vaikų ugdymas yra labai intensyvus procesas, apimantis tiek specialistų, tiek visų šeimos narių ar net draugų darbą su vaiku. Kai kurios terapijų rūšys gali būti taikomos namuose (apmokius tėvus ar vedamos specialistų), kitos gi reikalauja specialios erdvės.

Pagrindiniams autizmo sutrikimo simptomams koreguoti taikomos terapijos yra orientuotos į socialinius, bendravimo ir elgesio ypatumus ir paprastai integruoja ergoterapijos ar logopedinių užsiėmimų elementus:

- Taikomoji elgesio terapija (ABA) ir Atskirų bandymų metodas (DTT)
- Esminio atsako mokymas (PRT)
- Kalbinės elgsenos (VB) terapija
- Ankstyvos pradžios Denverio modelis (ESDM)
- Floortime (DIR)
- Son-Rise programa
- Santykių vystymo terapija (RDI)
- TEACCH
- SCERTS

Taip pat gali būti taikomos terapijos, skirtos naikinti kitus, su autizmu susijusius simptomus – alergijas, maisto netoleravimą, miego sutrikimus ir pan.:

- Logopediniai užsiėmimai
- Ergoterapija
- Sensorinė integracija
- Kineziterapija
- PECS
- Klausos integracijos terapija
- Dieta (be gliuteno ir kazeino)
- Hipoterapija

Terapijų derinimas yra sveikintinas dalykas ir gali padėti vaikams greičiau vystis bei integruotis į visuomenę, tačiau svarbu išlaikyti bendrą individualios ugdymo programos vientisumą ir mokymosi formą.

Kartu padėsime išgyventi TAI.

Sužinojus, ar bent įtariant, kad TAVO vaikas turi autizmo sutrikimą svarbiausia neužsidaryti, nelikti vienam su savo dūžtančių svajonių ir subyrėjusių lūkesčių skausmu.

Lietuvos autizmo asociacija „Lietaus vaikai“ vienija autizmo spektro sutrikimų turinčių vaikų tėvelius, senelius ir kitus šeimos narius, specialistus ir pedagogus, dirbančius šių vaikučių labui.

*Prisijunkite. Suk susikibus rankomis
belianti dražiau.*

Lietuvos autizmo asociacija „Lietaus vaikai“
Juridinio asmens kodas: 303022421; Pylimo g. 14A/37,
Vilnius LT- 01117; Tel.: 8 620 20665
Sąskaitos Nr.: LT97 7300 0101 3501 5035

Baimės akys didelės

arba

*„Kas per bauras
tas **AUTIZMAS?**“*

Kas TAI?

Žodis **autizmas** kilęs iš graikų kalbos „autos“ – pats, „izmas“ – orientacija. Tai įvairiapusis vystymosi sutrikimas, kuriam būdingi sutrikimai pasireiškiantys trijose veiklos srityse: *socialinės sąveikos, verbalinės ir neverbalinės komunikacijos bei elgesio*.

Autizmas yra toks *įvairiapusis*, kad sunku ir apibūdinti visas jo išraiškas ar išrinkti svarbiausius, dažniausiai pasitaikančius jo bruožus. Pateikę tokį aprašymą rizikuotume suformuoti (ar sustiprinti jau suformuotus) stereotipinius autizmo įvaizdžius, kurie neretai kliudo atpažinti autizmą, išeinantį už šių stereotipų ribų. O išeina jis dažnai ir įvairiai.

Kodėl TAI?

Autizmo priežastys iki pat šių dienų yra ne iki galo žinomos. Autizmo sutrikimo formavimuisi neabejotinai turi įtakos daugelis faktorių: genų ir biologinės aplinkos įtaka prieš, per ir po gimimo gali neigiamai įtakoti smegenų vystymąsi ir iššaukti autizmo sutrikimus.

Įrodyta, jog autizmas tikrai neišsivysto kaip blogo auklėjimo ar konfliktų šeimoje pasekmė.

Kaip atpažinti TAI?

Sėkmingam autistiško vaiko ugdymui svarbi kuo ankstyvesnė diagnostika. Vaiko tėvai ar globėjai turėtų atkreipti dėmesį į šiuos signalus, rodančius galimus vaiko raidos sutrikimus ir kuo anksčiau kreiptis į specialistus, jeigu pastebėjo, kad:

- 6 mėn. ir vyresnio amžiaus kūdikis nesišypso arba nerodo džiaugsmingos veido išraiškos
- 9 mėn. ir vyresnio amžiaus neatsako jokių garsu, šypsena ar veido išraiška
- 12 mėn. ir vyresnio amžiaus nečiauška, neguoguoja, nekalba savo vaikiška kalba
- 12 mėn. ir vyresnio amžiaus nerodo gestų (nerodo į ką nors, nemojuoja, negriebia ir kt.)
- 16 mėn. ir vyresnio amžiaus nesako nė vieno žodžio
- 24 mėn. ir vyresnio amžiaus savarankiškai neištaria 1–2 žodžių frazės (savarankiška kalba nelaikomas išgirstos frazės atkartojimas, pamėgdžiojimas, pokalbį turi inicijuoti pats vaikas);
- vaikas praranda bet kokius turėtus kalbos ar socialinius įgūdžius, bendravimą bet kokiame amžiuje (regresija);
- nereaguoja (arba labai retai reaguoja) į savo vardą, atrodo, kad vaikas yra kurčias ar neprigirdi;
- neklauso elementarių nurodymų (duok, imk, atnešk, sėsk ir kt.);
- nerodo į daiktus, neseka tėvų žvilgsnio (nežiūri į daiktus, į kuriuos žiūri tėvai);
- dažnai kartoja keistus, neįprastus judesius (linguoja, sukasi, vėduoja ranka, keistai įtempia rankas ar liemenį, mėgsta „žvairuoti“);
- nemėgsta prisilietimų, jautriai reaguoja į garsus, šviesą ar tam tikrus daiktus arba atrodo, kad vaikas nejaučia skausmo;
- vaikui išsivysto staigūs įniršio ir agresijos priepuoliai, ypatingai keičiantis aplinkai ar veiklai;
- vaikas nemoka žaisti su žaisliukais, naudoja juos ne pagal paskirtį;

• atrodo labiau mėgsta žaisti/būti vienas, pagal savo amžių atrodo labai nepriklausomas (neprisirišęs), gyvena tarsi savo pasaulyje;

• vaikas keistai prisirišęs prie kai kurių žaislų, daiktų ar taisyklių (pvz., visada rankoje laiko virvutę, prieš užsimaudamas apatines kelnaites privalo užsimauti kojines ir kita);

• vaikas didžiąją laiko dalį praleidžia tvarkydamas daiktus, dėliodamas juos į vieną liniją, dėstydamas juos tam tikra nekintama tvarka.

Neverta nerimauti, jeigu vaikui pasireiškia vos vienas kitas autizmui priskiriamas bruožas. Sakoma, kad autistinių bruožų turi kiekvienas žmogus. *Autizmo sutrikimas pasireiškia kaip šių požymių visuma, kuri ženkliai paveikia komunikacinius ir socialinius vaiko įgūdžius.*

Teikiant tinkamą pagalbą, sutrikę gebėjimai gali būti pagerinami, o autistiško elgesio apraiškos sušvelninamos.

Kam parodyti TAI?

Jeigu nerimaujate dėl savo vaiko raidos, pastebite pavienių ar visą grupę autizmo bruožų – nelaukite kol vaikas juos „išaugs“. Pagalbos ir patarimo visada galite kreiptis į:

- savo **šeimoms daktarą**, kuris jus nukreips vaikų neurologo konsultacijai;
- artimiausią **Ankstyvosios reabilitacijos skyrių**;
- **Vaiko raidos centrą**.

Kaip įveikti TAI?

Nėra vieningos nuomonės apie tai, kuri terapijos rūšis yra geriausia ir tinkamiausia autistiškų vaikų ugdymui. Kiekvienu atveju terapijos taikymas yra individualus ir reikalaujantis išsamaus vaiko raidos sutrikimų, poreikių bei gebėjimų pažinimo. Specialistai sutaria vienu klausimu – kuo anksčiau bus pradėtas tikslingas darbas sutrikimų korekcijos srityje, tuo geresnių individualių rezultatų bus pasiekta.